

Яцута Яна Миколаївна,
*студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: асистент кафедри цивільного права Розумейко Д. О.*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКЛАДАННЯ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ

Напевно кожен із нас не раз стикався із таким поняттям як шлюбний договір, можливо хтось планує укласти такий договір при одруженні, але мало хто з нас розуміє його зміст. Тому варто розглянути особливості шлюбного договору та проблеми з якими стикається подружжя під час укладання чи розірвання шлюбного договору.

Актуальність теми пояснюється недостатністю наукової розробки шлюбного договору як інструмента правового регулювання сімейних правовідносин, особливостей його застосування та нотаріального оформлення. Основним завданням шлюбного договору є регулювання шлюбних відносин між подружжям.

Сучасні реалії суспільного життя вимагають такого оптимального регулювання шлюбних відносин, яке змогло б надати впевненості щодо свого майбутнього. Також слід зауважити, що на сьогоднішній день є досить актуальним питання про переконання суспільства в тому, що шлюбний договір є звичайним документом, який би значно скоротив час на розірвання шлюбу та розподілення сімейного майна.

Інститут шлюбного договору існує в Україні з 1992 р., проте широких обертів він не набув, так як в Україні його укладають не більше 10% громадян. З 2010 р. Можливість укладання шлюбного договору закріплено у Сімейному кодексі у Главі 10 «Шлюбний договір».

Перш ніж розглядати питання про проблеми укладання та розірвання шлюбного договору потрібно дати визначення що ж таке шлюбний договір.

Шлюбний договір – це цивільний правочин, що базується на домовленості наречених або подружжя відносно встановлення майнових прав та обов'язків подружжя на період існування та припинення шлюбу. Це лише один із можливих варіантів визначення поняття, проте відсутність єдиного правильного поняття у діючому Сімейно-

му кодексі України (далі – СК України) зумовлює появу деяких труднощів у правовому розумінні шлюбного договору як такого. Ст. 92 СК України встановлює що шлюбний договір укладається між особами що подали заяву про реєстрацію шлюбу або подружжям [1].

Найважливішою особливістю шлюбного договору є те, що ним майнові права й обов'язки подружжя може бути визначено інакше, ніж це передбачено загальними правилами сімейного законодавства. Зокрема, може бути встановлено, що певне майно, яке належало одному з подружжя до шлюбу або буде одержано під час шлюбу в дар, стає їхньою спільною сумісною власністю; або може бути визначено на розсуд подружжя розмір часток у праві власності на майно, що буде нажите в період шлюбу. Шлюбний договір може містити також положення про непоширення на майно, набуте ними за час шлюбу, положень про спільну сумісну власність і вважати це майно спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них.

Подружжя має знати, що по-перше, шлюбний договір є правомочним, оскільки спрямований на зміну відносин між подружжям; по-друге, має спеціальний склад суб'єктів, якими можуть бути не тільки подружжя, які зареєстрували шлюб, але й особи, що вступають до шлюбу; по-третє, шлюбний договір має спеціальні вимоги до оформлення, а саме укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню; по-четверте, регулює специфічне коло відносин – тільки майнові відносини подружжя [2].

Такий документ як шлюбний договір повинен надавати впевненість чоловіку і дружині в тому, що кожен із них після розлучення залишиться при своїх інтересах. Тобто те майно, яке буде зазначено в договорі, залишиться з тим, кому воно належить за правом, відповідно до договору. У нашій країні складання шлюбних договорів ще не настільки поширене, як за кордоном, тому багато сімей стикається з проблемою поділу майна. І такі суперечки трапляються зазвичай в сім'ях, де не вистачає знань у цій сфері [3].

Як уже зазначалось, в Україні такий договір можуть підписати як ще не одружені молоді люди, так і подружжя. Але ця норма з'яви-

лася лише з прийняттям нового Сімейного кодексу, завдяки цьому в Україні такого роду угоди набули більшого поширення. Шлюбний договір укладається за місцем проживання одного з членів подружжя чи за місцем реєстрації шлюбу в трьох примірниках: один залишається в нотаріальній конторі, два роздаються чоловіку та дружині. Контракт завіряється у нотаріуса (за бажанням – при свідках) і набирає сили під звуки маршу Мендельсона (в разі його укладення до реєстрації шлюбу), або ж у разі настання конкретної обставини (народження дитини). Згідно з ч. 2 ст. 92 СК України, якщо договір укладають неповнолітні, необхідна згода їхніх батьків чи законних представників.

Вагомою проблемою є питання щодо розірвання договору. Шлюбний договір в Україні можна розірвати лише в судовому порядку. Щоб розірвати шлюбний договір, необхідно звернутися до суду з позовною заявою. Якщо договір є безстроковим, то це можливо в будь-який момент до розірвання шлюбу. Якщо у договорі вказаний строк, відповідно потрібно дочекатися закінчення терміну його дії. Якщо ж обидві сторони не бажають його виконувати і хочуть відмовитися від нього, то має місце відмова від шлюбного договору. Суть зберігається – договір також розривається, але в першому випадку він розривається (якщо одностороннє бажання), а в другому – оформляється відмова (якщо бажання виявило дві сторони) [4].

Відмова від виконання шлюбного договору оформляється за допомогою подачі обопільної заяви нотаріусу подружжям про відмову від нього. Права і зобов'язання подружжя припиняються на їх вибір.

Шлюбний договір автоматично анулюється у випадку смерті одного з членів подружжя, за спільною згодою сторін, а також на випадок розірвання шлюбу. Документ вважатиметься недійсним, якщо було порушено умови порядку його складання і у разі зменшення прав одного з подружжя у протиріччя законодавству України [5].

Шлюбний договір може бути визнаний недійсним тільки судом (ст. 103 СК України). Подати позов про визнання його недійсним можуть не тільки його сторони (тобто подружжя), але і будь-яка інша особа, якщо положення договору порушує його права [1].

Підстави для визнання його недійсним – загальні, як і для всіх договорів. Недійсним він визнається, якщо суперечить наступним положенням, перерахованим в ст. 203 Цивільного кодексу України.

Отже, можна спостерігати, що з кожним роком шлюбний договір набирає все більшого попиту, можна сподіватися, що з подальшим зростанням добробуту населення поширюватиметься і практика укладання шлюбних договорів. Даний інститут права став не просто новелою в нашому законодавстві, а можна сказати, «революцією» у цивільному праві, хоча і знаходиться ще на стадії розвитку.

Література:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 21–22. ст. 135.
2. Дорошенко Л. М. Деякі аспекти укладання шлюбного договору. *Форум права*. 2013. № 4. С. 93–97.
3. Кокіна В. Шлюбний контракт доважок до кохання? *Урядовий кур'єр*. 2010. № 215.
4. Лепех С. М. Проблеми реалізації прав на укладання та розірвання шлюбного договору. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/17975/%D1>
5. Червоний Ю. С. Правове регулювання відносин шлюбним договором. *Юридичний вісник*. 2011. № 1.